

Аналіз деяких проблем ядерного законодавства України. Документи колишнього СРСР — точка відліку

Надано юридичний аналіз застосування норм колишнього СРСР в ядерному законодавстві України та аналіз законодавчих базових норм, які регулювали та регулюють ці питання з моменту проголошення незалежності України; описано деякі варіанти їх вирішення, що фактично були використані в законодавчому полі. Запропоновано відповідні кроки з розвитку системи нормативного регулювання та стимулювання галузі ядерної енергетики з розвитку нормативно-правової бази діяльності.

Ключові слова: ядерне законодавство, норми колишнього СРСР, ядерна енергетика України, проблеми ядерного законодавства.

А. Г. Сандул

Анализ некоторых проблем ядерного законодательства Украины. Документы бывшего СССР — точка отсчета

Представлен юридический анализ применения норм бывшего СССР в ядерном законодательстве Украины и анализ законодательных базовых норм, которые регулировали и регулируют эти вопросы с момента провозглашения независимости Украины; описаны некоторые варианты их решения, которые фактически были использованы в законодательном поле. Предложены соответствующие шаги по развитию системы нормативного регулирования и стимулированию отрасли ядерной энергетики в развитии нормативно-правовой базы деятельности.

Ключевые слова: ядерное право, нормы бывшего СССР, ядерная энергетика Украины, проблемы ядерного права.

© О. Г. Сандул. 2014

Ядерна енергетика є одним з найризикованіших видів діяльності, де під ризиком слід розуміти результат множення ймовірності негативного випадку на його наслідки, які можуть бути виражені, наприклад, у грошових одиницях або колективній дозі, що отримав (може отримати) персонал ядерного об'єкта або населення. Але незважаючи на ці обставини і на низку важких аварій, які сталися в різних країнах протягом останніх десятиріччів, альтернативи ядерній енергетиці поки що немає.

Основою подальшого розвитку ядерної енергетики та її вдосконалення в організаційному плані є розвиток і вдосконалення ядерного законодавства як на національному, так і на міжнародному рівні. Робота, що провадиться саме в законодавчому напрямку, є актуальною та виправданою, проте слід зазначити, що, за останніми висновками [1], проблем, які виникають у цій сфері, значно більше, ніж засобів їх вирішення. Одна з таких проблем — певна юридична невизначеність відносно дії документів колишнього СРСР, які після здобуття Україною незалежності в 1991 році були необхідними для промисловості та ядерного законодавства України та використовуються на даний час.

Мета цієї статті — загострити увагу на питанні чинності документів колишнього СРСР на сьогодні та наслідках практичної реалізації певних норм та правил ядерного законодавства України. Для цього надається юридична довідка щодо чинності документів колишнього СРСР, які використовуються в ядерному законодавстві України. Проблема обговорюється із застосуванням методології загального аналізу правових документів різного рівня й призначення їх в історичному аспекті. Зокрема йдеться про аналіз документів ядерного законодавства України як незалежної держави та документів, які регулювали правові відносини між СРСР і Україною як суб'єктом федерації наприкінці періоду існування СРСР.

Ядерне законодавство є одним з найважливіших засобів забезпечення безпеки використання ядерної енергії, проте в колишньому Радянському Союзі воно почало розвиватися лише з середини 50-х років минулого століття, перебуваючи винятково у компетенції найвищих органів державної влади СРСР. Так, у статті 1 Закону СРСР «Про розмежування повноважень між СРСР і суб'єктами федерації» [2] зазначалося, що союзні республіки, тобто і Українська РСР, мають усю повноту державної влади (і законодавчу, і виконавчу) на своїй території крім певних повноважень, що передані ними винятково до компетенції органів центральної державної влади СРСР. При цьому встановлювалися лише загальні засади і взагалі не йшлося про повноваження у створенні нормативно-правової бази регулювання певних окремих галузей промисловості (зокрема ядерної галузі) суб'єктами федерації. Тобто серед перелічених у законі повноважень (стаття 8 встановлює кінцевий перелік сфер, які передаються до відання центральних органів СРСР) немає тих, що стосуються регулювання енергетики або ядерної галузі. Зауважимо, що на той час законодавець або не розглядав ядерне законодавство як окрему галузь права, або нормативно-правова база не обговорювалася.

З аналізу законодавства колишнього СРСР випливає, що нормативно-правова база атомної промисловості, яка містить технічні вимоги та регулюючі документи, не була охоплена базовими законодавчими нормами вищого рівня, що фактично суперечить юридичній практиці західних країн та США, за якою створювалося законодавче підґрунтя існуванню та розвитку мирної ядерної промисловості.

Більшість базових питань в ядерній галузі СРСР регламентувалася не законами, а відомчими нормативними

актами, які, здебільше, знаходили своє відображення у положеннях про міністерства та відомства, в яких, на жаль, не визначалися права, обов'язки та відповідальність учасників відносин у сфері використання ядерної енергії.

Навіть коли в Україні увійшли в експлуатацію п'ять атомних електростанцій та інші ядерні установки (дослідницькі реактори та установки), національне ядерне законодавство було представлено лише нормативними актами міністерств чи інших державних структур. Значний прорив у розвитку ядерного законодавства відбувся тільки після Чорнобильської катастрофи 1986 року.

Таким чином, всі колишні союзні республіки, що мали в межах своєї території цивільні ядерні установки, на практиці застосовували видані органами державної влади СРСР нормативні та технічні документи для регулювання правовідносин з використання ядерної енергії через відсутність будь-якого іншого правового регулювання цієї галузі на національному рівні.

Після проголошення незалежності України в 1991 році виникла дуже складна ситуація: деяких національних державних органів або ще не було створено, або вони вже не підпорядковувались органам колишнього СРСР, але не могли виконувати регулюючі функції через відсутність правової бази. Водночас, згідно з Постановою Верховної Ради Української РСР «Про перехід у юрисдикцію Української РСР державних підприємств і організацій союзного підпорядкування, розташованих на території республіки» [3], всі державні підприємства, зокрема і атомні електростанції, перейшли під пряму юрисдикцію Української РСР. Сама суть юридичного переходу державних підприємств під юрисдикцію України полягає в тому, що з моменту переходу такі підприємства повинні працювати тільки в правовому полі України. У подальшому цей факт був додатково закріплено виданням окремого Закону України «Про підприємства, установи та організації союзного підпорядкування, розташовані на території України» [4], яким чітко встановлено, що підприємства мають виконувати свої обов'язки з виробництва «...на основі законодавства України». Отже, і норми (технічні та правові) державних органів колишнього СРСР стосовно ядерно-промислового комплексу припинили свою дію на теренах України.

Згідно з Декларацією про державний суверенітет України [5], Україна забезпечує верховенство Конституції та законів на своїй території. З юридичної точки зору це означає, що з моменту проголошення Декларації про державний суверенітет законодавчі акти колишнього СРСР можуть застосовуватися в Україні у разі, якщо їх використання буде прямо визначено в законодавчому акті і такий законодавчий акт не суперечить чинному законодавчому акту, що прийнятий в Україні.

Норму, закладену в Декларації про державний суверенітет України, можна переформулювати на глибшому рівні правових актів (нормативних актів міністерств та відомств). Отже, будь-який нормативний акт колишнього СРСР може використовуватися на території України, якщо його використання прямо визначено нормативними актами України за умови, що такий нормативний документ не суперечить (не входить в протиріччя) іншим нормативним актам, які видані в Україні її повноважними державними органами.

Аналогічну норму щодо верховенства законів України на її території ще раніше було внесено відповідним законом [6] до Конституції Української РСР.

Фактично, зазначена ідея підсилюється й постановою Верховної Ради України «Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР» [7],

в якій зазначається: «Встановити, що до прийняття відповідних актів законодавства України на території республіки застосовуються акти законодавства Союзу РСР з питань, які не врегульовані законодавством України, за умови, що вони не суперечать Конституції і законам України». Отже, саме цією нормою законодавець спеціально встановив тимчасовий (обмежений у часі) режим дії нормативних актів колишнього СРСР і фактично врегулював проблему відсутності в правовому полі України необхідної кількості нормативних актів, за допомогою яких можна було би здійснювати регулювання деяких галузей промисловості, економіки тощо.

На підставі Декларації про державний суверенітет України, Верховна Рада України влітку 1990 року прийняла Закон України «Про економічну самостійність Української РСР» [8], за яким Україна самостійно визначає форми і методи господарювання та управління суспільним виробництвом, а також самостійно здійснює науково-технічну політику. Таким чином, на законодавчому рівні було встановлено, що держава повинна самостійно себе забезпечити потрібними нормативними актами, які описують та (або) регулюють усі сфери господарювання з урахуванням їх технічних особливостей.

У діях Українського парламенту є наочний приклад того, як на законодавчому рівні було вирішено проблему часткового або повного припинення деяких законодавчих актів СРСР у певній ситуації, — ухвалою Постанови Верховної Ради Української РСР «Про часткове припинення на період реалізації Програми надзвичайних заходів щодо стабілізації економіки України та виходу її з кризового стану дії на території Української РСР деяких законодавчих актів Союзу РСР і Української РСР, постанов Уряду СРСР» [9]. З точки зору нормотворчого підходу в Україні, в ній вперше в незалежній Україні продемонстровано, яким чином треба вилучати з усього масиву нормативних документів ті, дія яких припиняється повністю або частково. Зазначеною постановою було скасовано дію документів СРСР (а саме: законів СРСР, указів Президента СРСР, постанов Уряду СРСР) за окремим вичерпним переліком на визначений період, тобто законодавцем, більше для підтримання політичної волі, було застосовано метод припинення дії на певний час конкретного переліку правових актів.

Важливість зазначеної вище Постанови Верховної Ради України та достатньо довгий час використання її положень у законодавстві підтверджується також внесенням останніх зміни до неї вже 2003 року у зв'язку з прийняттям Господарського кодексу України.

Ще одним, з огляду на наш предмет дослідження, цінним документом є «Угода між Україною та Російською Федерацією про взаємне визнання прав та регулювання відносин власності» [10] 1993 року. Статтями 2 та 12 цієї Угоди встановлено, що діяльність підприємств колишнього союзного підпорядкування, які створені до 01.12.1990 та які розташовані на територіях України та Російської Федерації, регулюється законодавством країни місцезнаходження такого підприємства: діяльність підприємств, що розташовані на території України, регулюється законодавством України, а діяльність підприємств, що розташовані на території Російської Федерації, — законодавством Російської Федерації.

Тим самим після ратифікації та набуття чинності Угоди [10], поставлено крапку в питанні, яким саме законодавством (враховуючи будь-які нормативні акти) потрібно користуватися з метою регулювання діяльності будь-яких підприємств, зокрема підприємств ядерної галузі.

Питання правомірності застосування нормативних актів колишнього СРСР залишається актуальним і наразі в багатьох галузях промисловості та господарських відносин в Україні.

Можна виділити два шляхи встановлення режиму застосування норм колишнього СРСР на території України, які в наш час застосовуються на практиці різними міністерствами та відомствами України:

1. Видання переліку нормативних документів колишнього СРСР, якими рекомендовано користуватися для регулювання певного окремого виду діяльності чи визначення окремої технічної або юридичної ситуації.

2. Видання переліку нормативних документів, що не можуть застосовуватися на території України.

З одного боку, обравши перший шлях, визначається чіткий перелік документів, якими рекомендовано користуватися, — і це добре, але, з іншого боку, він потребує певної адаптації та гармонізації таких документів з іншими документами законодавства України, що фактично діють і якими підприємства можуть користуватися, посилаючись на положення законодавства всупереч нормам міністерств та відомств. Крім того, не існує одного єдиного на державному рівні складеного переліку таких норм, що значно може ускладнити роботу в цьому напрямку.

Другий шлях теж має мінуси, оскільки нема впевненості в наявності вичерпного повного переліку нормативних документів (як це зазначалося раніше), що набули чинності за колишнього СРСР відносно певних видів діяльності та потребують скасування.

Таким чином, регулювання правових відносин в Україні є доволі складним і стосується багатьох аспектів права. Наприклад, виникали ситуації, коли спочатку документи визнавали такими, що не діють (не застосовуються) в Україні, а потім знову дозволяли їх використовувати через відсутність сучасних документів, що регулювали би певні відносини.

Не обминула «ця чаша» і розвиток національного ядерного законодавства. В історії створення національного ядерного законодавства України теж був певний перехідний період, коли після проголошення незалежності України ядерне законодавство СРСР на території України вже не діяло, а національного ядерного законодавства ще не було. Проте управління ядерною галуззю країни та регулювання безпекою експлуатації ядерних об'єктів необхідно було здійснювати. В такій ситуації деякі нормативні документи колишнього СРСР, що безпосередньо стосувалися управління ядерною галуззю, автоматично потрапили до ядерного законодавства України, де «працюють» і зараз. Найгірше полягає в тому, що частину цих документів в ядерному законодавстві Російської Федерації, як правонаступниці колишнього СРСР, вже відмінено внаслідок удосконалення законодавства, але вона залишилася в ядерному законодавстві України. А отже, маємо дисбаланс у праві між сторонами — творцем технології та фактичним користувачем.

Питання наявності нормативних актів колишнього СРСР в ядерному законодавстві України може мати серйозні юридичні наслідки. Скажімо, чи можна зараз говорити про те, що той чи інший нормативно-технічний або нормативно-правовий акт ядерної галузі, виданий державними органами колишнього СРСР, може бути чинним на території України? Чи встановлює такий документ правові обов'язки, а в разі їх порушення чи є це підставою говорити про порушення норм, а також застосовувати санкції щодо суб'єктів ядерного права, наприклад до експлуатуючої організації?

Після проголошення незалежності України з'явилися перші національні закони, але тільки після прийняття Верховною Радою України в 1994 році Концепції державного регулювання безпеки та управління ядерною галуззю [11], як основи нормотворчості, активно розпочався реальний процес створення національного ядерного законодавства України.

Розвиток національного ядерного законодавства вимагає певного удосконалення, зокрема перегляду або повної відміни старих нормативних актів, які перейшли до ядерного законодавства України у спадок від колишнього СРСР. І справа тут не в «СРСР», а в тому, що ці документи не відповідають (можуть не відповідати) сучасному рівню організації системи управління об'єктами ядерної енергетики та безпекою на їх життєвому циклі, а отже, не виконують свою правову роль у системі ядерної та радіаційної безпеки.

Для вирішення зазначеної проблеми треба розробити певний алгоритм дій, за яким розробити плани їх реалізації (в рамках певних дат), наприклад:

1) скласти реєстр нормативних актів колишнього СРСР, які входять до сучасного ядерного законодавства України, тобто реєстр документів колишнього СРСР, яким на даний час фактично користуються експлуатуючі організації (випадає щодо документів, які стосуються атомних електростанцій);

2) провести детальний аналіз цих нормативних актів та нормативних документів з урахуванням їх сучасного практичного застосування в ядерному законодавстві України: де і за яких обставин (в яких випадках) застосовуються ці нормативні акти;

3) надати оцінку акцентованим нормативним актам з урахуванням перспектив розвитку ядерного законодавства України;

4) видати всі матеріали, що стосуються реєстру нормативних актів та документів колишнього СРСР, їх аналізу та оцінки для публічного обговорення (круглі столи, конференції, публікації) в середовищі фахівців та керівників різного рівня, які працюють у сфері ядерної енергетики;

5) прийняти принципове однозначне рішення про припинення рекомендації використання актів та документів колишнього СРСР, які встановлюють регулюючі та технічні норми в ядерній галузі;

6) скласти перелік і розробити план підготовки необхідних нормативних актів регулюючого характеру на заміну застарілих нормативних актів та документів колишнього СРСР;

7) розробити та видати нові нормативні акти на заміну застарілих нормативних актів та документів колишнього СРСР (рішення з цього питання можна реалізувати на рівні відомства, видавши відповідний наказ та попередньо обговоривши його з представниками галузі).

Технологічно цей процес має бути системним, послідовним, з визначенням конкретних виконавців, безперервним (і не тільки по відношенню до документів колишнього СРСР), що сприятиме побудові чіткої та прозорої системи нормативного регулювання у сфері ядерної енергетики.

Миттєва реалізація запропонованого алгоритму дій неможлива; скоріше за все, вона розтягнеться на роки і вимагатиме постійної корекції. Але прийняття принципового рішення дасть змогу остаточно визначитися з подальшими планами роботи щодо розвитку системи нормативного регулювання та надати галузі певного стимулу розвитку нормативно-правової бази діяльності.

Список використаної літератури

1. Копчинский Г. А. О совершенствовании нормативной базы по безопасности ядерной энергетики / Г. А. Копчинский, Н. А. Штейнберг // Ядерная та радіаційна безпека. — 2013. — Вип. 2 (58). — С. 8—11.
2. Про розмежування повноважень між Союзом РСР і суб'єктами федерації : Закон СРСР № 1457-I від 26.04.1990 // Відомості З'їзду народних депутатів СРСР і Верховної Ради СРСР. — 1990. — № 19. — Ст. 329.
3. Про перехід у юрисдикцію Української РСР державних підприємств і організацій союзного підпорядкування, розташованих на території республіки : Постанова Верховної Ради УРСР № 1165-XII від 06.06.1991 // Відомості Верховної Ради УРСР. — 1991. — № 27 (02.07.91). — Ст. 318.
4. Про підприємства, установи та організації союзного підпорядкування, розташовані на території України : Закон України № 1540-XII від 10.09.1991 // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 46 (12.11.91). — Ст. 615.
5. Декларація про державний суверенітет України : Декларація Верховної Ради УРСР № 55-XII від 16.07.1990 // Відомості Верховної Ради УРСР. — 1990. — № 31 (31.07.90). — Ст. 429.
6. Про зміни і доповнення Конституції (Основного Закону) Української РСР : Закон Верховної Ради УРСР від 24.10.1990 № 404-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. — 1990. — № 45 (06.11.90). — Ст. 606.
7. Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР : Постанова Верховної Ради України від 12.09.1991 № 1545-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 46 (12.11.91). — Ст. 621.
8. Про економічну самостійність Української РСР : Закон України від 03.08.1990 № 142-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. — 1990. — № 34 (21.08.90). — Ст. 499.
9. Про часткове припинення на період реалізації Програми надзвичайних заходів щодо стабілізації економіки України та виходу її з кризового стану дії на території Української РСР деяких законодавчих актів Союзу РСР і Української РСР, постанов Уряду СРСР : Постанова Верховної Ради Української РСР від 04.07.1991 № 1292-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. — 1991. — № 36 (03.09.91). — Ст. 474.
10. Про ратифікацію угоди між Україною та Російською Федерацією про взаємне визнання та регулювання відносин власності : Постанова Верховної Ради України від 22.07.1993 № 3313-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 30 (27.07.93). — Ст. 329. — (Угода набула чинності 08.11.1993).
11. Про Концепцію державного регулювання безпеки та управління ядерною галуззю в Україні : Постанова Верховної Ради України від 25.01.1994 № 3871-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 18 (03.05.94). — Ст. 106.

References

1. G. A. Kopchinsky, N. A. Shtainberg. About improvement normative base of nuclear safety // Yaderna ta radiaciynna bezpeka (Nuclear & Radiation safety). — 2013. — P. 8—11. (Rus)
2. About differentiation of plenary powers between Union of SSR and subjects of federation : Law to the Union of Soviet Socialistic Republics № 1457-I of 26.04.1990 // Vidomosti Z'izdu narodnix deputativ SRSR i Verhovnoi Radu SRSR. — 1990. — № 19. — P. 329. (Ukr)
3. About passing to jurisdiction of Ukrainian SSR of state enterprises and organizations of the allied submission, located on territory of republic : Resolution Verkhovna Rada of Ukrainian SSR № 1165-XII of 06.06.1991 // Vidomosti Verhovnoi Radu USSR. — 1991. — № 27 (02.07.91). — P. 318. (Ukr)
4. About enterprises, establishments and organizations of the allied submission, located on territory of Ukraine : Law of Ukraine № 1540-XII of 10.09.1991 // Vidomosti Verhovnoi Radu Ukrainu. — № 46 (12.11.91). — P. 615. (Ukr)
5. Declaration about state sovereignty of Ukraine, N55-XII of 16.07.1990 // Vidomosti Verhovnoi Radu USSR. — 1990. — № 31 (31.07.90). — P. 429. (Ukr)
6. About changes and additions of Constitution (Basic Law) of Ukrainian SSR : Law Ukrainian Soviet Socialistic Republic № 404-XII of 24.10.1990 // Vidomosti Verhovnoi Radu USSR. — 1990. — № 45 (06.11.90). — P. 606. (Ukr)
7. About the order of temporal action on territory of Ukraine of separate acts of legislation of Union of SSR : Resolution Verkhovna Rada of Ukraine № 1545-XII of 12.09.1991 // Vidomosti Verhovnoi Radu Ukrainu. — 1991. — № 46 (12.11.91). — P. 621. (Ukr)
8. About economic independence of Ukrainian SSR : Law Ukrainian Soviet Socialistic Republic № 142-XII of 03.08.1990 // Vidomosti Verhovnoi Radu USSR. — 1990. — № 34 (21.08.90). — P. 499. (Ukr)
9. About the partial stopping on the period of realization of Program of emergency measures in relation to stabilizing of economy of Ukraine and exit of her from the crisis state of action on territory of Ukrainian SSR of some legislative acts of Union of SSR and Ukrainian SSR, resolutions of Government of the USSR : Resolution Verkhovna Rada of Ukrainian SSR № 1292-XII of 04.07.1991 // Vidomosti Verhovnoi Radu USSR. — 1991. — № 36 (03.09.91). — P. 474. (Ukr)
10. About ratification of Agreement between Ukraine and Russian Federation about mutual confession of rights and adjusting of relations of property : Resolution Verkhovna Rada of Ukraine № 3313-XII of 22.07.1993 // Vidomosti Verhovnoi Radu Ukrainu — 1993. — № 30 (27.07.93). — P. 329. (Ukr)
11. About Conception of government control of safety and management nuclear industry in Ukraine : Resolution Verkhovna Rada of Ukraine № 3871-XII of 25.01.1994 // Vidomosti Verhovnoi Radu Ukrainu. — 1994. — № 18 (03.05.94). — P. 106.

Отримано 25.06.2014.

Коментар

Автор статті «Аналіз деяких проблем ядерного законодавства України. Документи колишнього СРСР — точка відліку» піднімає одну з найбільш важливих проблем, що стоїть на порядку денному в галузі ядерної енергії.

Використання нормативно-правових актів колишнього СРСР (далі — НПА СРСР) через 23 роки після зникнення країни, в якій вони розроблялися, виглядає, принаймні, дивним на перший погляд. Водночас треба брати до уваги, що переважна кількість ядерних установок, які розміщуються на території України, проектувалася, будувалася та вводилася в експлуатацію відповідно до вимог НПА СРСР.

Отже, вживаючи заходів, спрямованих на відмову від застосування НПА СРСР, вважаю за необхідне враховувати такі аспекти.

СРСР був реакторобудівною країною, її нормативно-правова база у сфері використання ядерної енергії розроблялася як для країни, що проектує, будує та експлуатує ядерні установки. Україна не є реакторобудівною країною, тому певна кількість НПА СРСР може бути безболісно скасована. Проте різка відмова від застосування НПА СРСР може бути болісно сприйнята експлуатуючими організаціями — операторами ядерних установок. Рішення щодо визнання НПА СРСР такими, що не застосовуються на території України, має прийматися лише за умови розробки нових вітчизняних нормативних документів на їх заміну.

Крім цього, треба брати до уваги активний розвиток та оновлення нормативних документів, що стосуються, зокрема, регулювання містобудівної діяльності. Останніми роками внесено суттєві зміни до законодавства з питань регулювання містобудівної діяльності, розроблено нові або переглянуто чинні державні будівельні норми (далі — ДБН), дія яких поширюється на всіх фізичних

та юридичних осіб, діяльність яких пов'язана з проектуванням, будівництвом, капітальним ремонтом, технічним переоснащенням тощо. Цілком імовірно, що певні вимоги з безпеки, які були встановлені в НПА СРСР, вже зараз визначені в ДБН. Тому для реалізації заходів, спрямованих на відмову від застосування НПА СРСР, потрібно аналізувати не лише нормативні документи в сфері використання ядерної енергії, а й нормативи, що стосуються питань регулювання містобудівної діяльності, екологічної безпеки, санітарно-епідеміологічного благополуччя населення тощо.

І наостанок, слід пам'ятати, що протягом останніх років Україна ратифікувала низку конвенцій (Конвенція Еспо, Орхуська конвенція тощо), положення яких також мають враховуватися в процесі розробки нових нормативних документів на заміну НПА СРСР.

*О. В. Григораш,
заступник директора Департаменту
з питань безпеки ядерних установок —
державний інспектор Держатомрегулювання України.*

Правила для авторів

1. Рукопис статті журналу подається у вигляді твердої копії з підписами всіх авторів на останній сторінці, а також електронної версії (на електронному носії або електронною поштою). До публікації приймаються лише оригінальні твори, присвячені проблемам ядерної та радіаційної безпеки.

2. Стаття має містити УДК. Українською, російською та англійською мовами наводяться анотація, назва статті, ключові слова, прізвище, ім'я та по батькові автора, назва організації, де працює автор.

3. Загальний обсяг статті разом з графічними матеріалами не повинен перевищувати 18 сторінок формату А4. На одній сторінці може бути не більш як 30 рядків та до 60 знаків (з урахуванням розділових знаків і проміжків між словами) у кожному рядку. Розмір шрифту підготовленого на комп'ютері матеріалу — 14; міжрядковий інтервал — 1,5. Розміри полів, мм: зліва — 30, справа — 10, зверху — 20, знизу — 25.

4. Текст набирається шрифтом Times New Roman у редакторі Microsoft Word. Графічний матеріал (чорно-білий) подається у форматі EPS, TIFF або JPG-файлів з густиною точок на дюйм 300–600 dpi. Ілюстрації подаються окремо від тексту.

5. Статті, які є результатами робіт, проведених в організаціях, повинні мати супровідний документ від цих організацій.

6. Разом зі статтею до редакції журналу має бути поданий документ про можливість відкритої публікації матеріалів, а також про згоду на поширення їх через мережу Інтернет.

7. До авторського оригіналу статті на окремому аркуші додаються: прізвище, ім'я, по батькові (повністю) автора, організація, в якій він працює, посада, вчений ступінь, звання, мобільний, службовий і домашній номери телефону, службова та домашня адреси.

8. Скорочення слів, словосполучень, назв, термінів, за винятком загальноприйнятих, можливе тільки після їх повного першого згадування в тексті.

9. Зміст наукових статей будується за такою структурою:

коротка анотація — стислі відомості про статтю (до 10 рядків);

вступ — постановка наукової проблеми, її актуальність, зв'язок з державними науковими та практичними програмами, значення вирішення проблеми;

основні дослідження і публікації — аналітичний огляд останніх досліджень і публікацій з даної проблеми, виокремлення не розв'язаних раніше питань;

формування мети статті — опис головної ідеї даної публікації, чим вона відрізняється, доповнює та поглиблює вже відомі підходи, які нові факти, закономірності висвітлює (до 15 рядків);

викладення основного змісту проведеного дослідження — головна частина статті, де висвітлюються основні положення дослідження, програма і методика експерименту, отримані результати та їх обґрунтування, виявлені закономірності, аналіз результатів, особистий внесок автора;

висновки — основні підсумки, рекомендації, значення для теорії й практики, перспективи подальших досліджень;

список літератури — перелік літературних джерел, на які є посилання в тексті статті; вказати автора та назву твору, місце публікації (для книжки — місто та видавництво, для статті — назву збірника чи журналу, його номер або випуск), дату публікації, кількість сторінок у книжці або сторінки, на яких вміщено статтю.

10. Матеріали, які неохайно оформлені і не відповідають зазначеним вимогам, редакцією не розглядаються.

11. Для скорочення витрат на видання журналу виплата авторського гонорару не передбачається.

12. Матеріали, що надійшли до редакції, авторам не повертаються.